

cau necessitatibus supplet vicem Baptismi, quantum opus est ad consequendam gratiam iustificantem, & vitam aeternam) ante cuius-
fuit iustificatus: ac proinde deprehensu errore, talis foret in aqua baptizandus, & rursum ordinandus, prout expresse habeatur *cit.*
e. Apollonius. De Presby. non baptiz. Nam

Baptismus fumonis, qui solus ex dicto tripli-

Sacramentorum ianua existit.

*62. Baptismus fumonis aliud non est, quam contrito perfida hominis includens propo-
sitionem servandi omnia precepta, & con-
sequenter eiam votum recipendi Baptismum
aque, seu Sacramentum Baptismi in re needum
recepimus. Porro, quod Baptismus fumonis
supplet Sacramentum Baptismi, quantum
ad effectum gratiae sanctificantis, atque re-
missionem peccatorum, vitamque aeternam
consequendum, si de sit occasio recipendi Sacra-
mentum Baptismi in re: patet non solum ex definitione Ecclesie, & communis SS. Patrum
consensu, sed in inferius determinatus ex illis S. Scriptura locis, in quibus promittitur
iustificatio, & peccatorum remissio, ho-
minibus vero pentenitibus. Sic quippe di-
citur *Ezech. cap. 18. si egredies pentenitiam im-
pius, vita vixet; & non morietur, cum con-
cordans.**

*63. Baptismus sanguinis aliud non est,
quam Martyrium supplices defectum Baptis-
mi aqua. Et additur: *supplex defectum* Baptis-
mi aqua: quia, si quis jam baptizatus
Martyrium sufficit (vel habeat contritionem perfectam) is proprio non habet Baptis-
mum sanguinis, & fumonis: cum non possit amplius includere votum recipendi
Baptismum aqua, ex quod istud Sacramen-
tum sit irreducibile.*

*64. Ceterum, quod Martyrium supplet
defectum Sacramenti Baptismi, quando deest
possibilitas hoc recipiendi, patet ex illi gene-
rali promissione Christi, *Marth. 10. Qui per-
didieris animam suam propter me, inveneris eam,*
& alibi. Imo hoc adeo verum est, ut Martyrium etiam in parvulis (qui tamen pro-
prium actum, quo Martyrium propter
Christum acceptent, habere non possint)
supplet vicem Baptismi: nam ipso opere
perdunt animam suam propter Christum,
atque ad initia innocentiorum Martyrum, ab
Herode occisorum, praconium Christi non
loquendo, sed moriendo confirmantur. Ex quo
fundamento communior opinio Theologorum
doctet, quod Martyrium conferat grati-
am ex opere operato: cum ex speciali*

privilegio Christi, ejusque meritis iustificat
parvulos, qui proprium actum bonum habe-
re nequeunt. Plura de Martyrio, suo loco
(c) videantur. Nunc ulterius loquendo de
ceteris Sacramentis, fit

*65. CONCL. III. Sacramentum Poenitentiae in re, vel latet in voto, necessarium
est ad salutem necessitate medi, ac etiam
precepti, omnibus adultis post receptum Sa-
cramentum Baptismi in peccatum mortale
repulsi. Patet hoc inter alia ex Concilio Tridentino
*suff. 14.c. 2. ubi sic habetur: Est autem
hoc Sacramentum Penitentiae Iesu post baptismum
ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis esse Baptismus.**

*66. Dicitur notanter, adultis post receptum
Sacramentum Baptismi in peccatum mortale
Iesu. Siquidem ius, qui iustitiam in Baptis-
mo suscepimus, confante tuentur, non est
necessarium opus hoc Sacramento, ut Con-
cilium Tridentinum loc. cit. c. 1. fateatur. Et
hoc adeo verum est, ut si quis nullus pecca-
toris mortalis nisi confesus sit, is neque ad
Confessionem amittere obligetur. (d) Quam-
vis utique culpibus, etiam nullis peccati
mortali, sibi confeso, summe confundens
domum sit, in dicto cafo hujus Sacramenti fete
participem efficeri, sola veniam cum debito
doloris confundit: quod probi plerique,
ob multipes fructus Sacramenti Poenitentiae,
sepius per annum facere non in-
termittuntur.*

*67. CONCL. IV. Sanctissimum Eucharis-
tium Sacramentum adulcis est necessarium ne-
cessitate precepti. Ratio est clara: quia
exstet praeceptum, ut quandoque ab adultis,
preferent tempore Paschali, atque in mor-
tis articulo, hoc Sacramentum reverenter
digneque recipiantur, prout amplius often-
sum ius loco. (e)*

*68. CONCL. V. Licet nullum extet pre-
ceptum de recipiendo Sacramento confirmationis,
aut Extreme Unctionis in mortis articulo,
ac prouinde haec duo Sacramenta per-
se, ac simpliciter loquendo, non sunt necel-
laria ad salutem, neque necessitate medi,
neque precepti: adhuc tamen necessarium
est, ut non contempnatur. Ita Scorus 4. *dif.*
7. q. 2. D. Bonaventura, & Theologi com-
munitur. Nullibet enim repertus praeceptum
clarum de receptione horum Sacramentorum,
seculari contemptu. Et hoc additur ex eo,
quia aliquin ratione contemptus peccatum
committetur, ut si quis ex eo omittent horum
Sacramentorum receptionem, quia ipsa
parvi estimaret.*

*69. Deinde certum est, ex dictorum Sa-
cerdotum omissoe possit graviter delin-
quiri per accidens, seu ratione scandali:
ut si quis ea recipere neglegat in talibus cir-
cumstantiis, unde alii graviter scandalizan-
tur. Eadem obligatio per accidens occu-
patur causis, quo ingruentes tentationes
alteri vincere possent, nisi receptione hu-
ijs, vel illius Sacramentum: quamvis hic ca-
sus rarus accidente possit videatur, cum
communiter sufficientes resiliunt vires per
Orationes, Confessionem, & alia remedia
spiritualia obtineri valeant.*

*70. In praxi igitur serius admindoni sunt
Fideles, ne hujusmodi Sacramentum neglig-
ent scipere, preferent oblatam majori
opportunitate illud recipiendi: tum ne se*

DISTINCTIO III.

De Baptismo, & Confirmatione.

QUESTIO I.

Quid sit Baptismus, & quo tempore insti-
tutus, quemque eius obligatio?

SUMMARIUM.

- 1 Hic sermo est tantum de Baptismo fumi-
nis;
- 2 Qui est ianua Sacramentorum.
- 3 Fuit instituta a Christo ante suam Passio-
nam.
- 4 Solvit instantia.
- 5 Num instituta tempore Christi a Joanne
Baptista?
- 6 Vel postea primum tempore opportuno?
- 7 Ad Baptismus suscipiendum tenentur om-
nes homines.
- 8 Infidelium filii, an possint baptizari invi-
tati parentibus?
- 9 Preferuntur sicut?
- 10 Causa, in quaibus hoc licitum est.

*1. IN presenti sermo non est de Baptismo
fumonis, neque de Baptismo fumonis,
sed duxuntur de Baptismo fumonis: ut-
pote qui solus absolute dicitur Baptismus,
estque unicus, iuxta illud *Ephes. 4. Unus Do-
minus, una fides, unus Baptisma.* Quicquid
solus est Sacramentum, quinimum ianua &
Roffensius Theol. Moral.*

*Fundamentum omnium Sacramentorum, ante
suscipientem non suscipientem aliud Sacra-
mentum, ut dicitur in c. *Venientis de Presby.*
non baptizato. Dummodo exceptuatur Sacra-
mentum Eucharistie: nam non baptizatus
accipit verum Corpus Christi, si ei mini-
stretur Eucharistia, prout ibidem noratur:
quamvis illud fructuose non recipiat.*

*2. CONCL. I. Baptismus est Sacra-
mentum abolitionis anime a peccato, consitens
in ablutione homini aliquatenus conscientis,
facta in aqua ab alto abluite, & in
certis verbis simul ab eodem abluite cum
debita intentione prolatis. Ita Scorus 4. *dif.*
3. q. 1. Neque hac definitio in re differt ab
ea, quam tradit Catechismus Romanus
dicendo: *Baptismus est Sacramentum regene-
rationis per lavacrum aqua in verbo vita:*
quamvis prior definitio naturam Sacramenti
Baptismi clarius explicet, utpote continens
omnia ad ipsum requirita.*

*3. CONCL. II. Baptismus, qui est ianua
reliquorum Sacramentorum novae Legis,
fuit a Christo Domino institutus, & quidem
ante suam passionem & mortem. Prima
pars est de Fide, & constat ex dictis *dif.* 1.
num. 7. & 9. Altera pars ex eo probatur: tum
qua Baptismus est ianua ceterorum Sacra-
mentorum, sicutque ante Sacramentum Ordi-
nis, in ultima Cena Discipulis collati,
ipsiusque Eucharistie, institui debuit. Tum
qua*

quia Christus, vel potius ejus Discipuli, jam leguntur baptizasse *Ioan.* 3. & 4. & consequenter illo tempore Baptismus Christi jam fuit institutus; cum non sit credibile, Apostolos alium Baptismum contulisse, quam Christi.

4. Nec obstat, quod Christus primum post suam gloriosam Resurrectionem dixerit *Apostolis.* *Math.* 28. *Ennes deinceps omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patri, & Filii, & Spiritus Sancti.* Rely, enim, tunc quidem Baptismi datum generale mandatum praedicandi Baptismum ubique terrarum; non tamen illo primum tempore fuisse institutum Baptismus.

5. Ceterum, quo determinato tempore Christus instituerit Baptismum, variant Doctores. Et quidem D. Thomas 3. p. q. 66. art. 2. cum suis, & multis aliis, censet, Baptismum, in quantum Sacramentum est, fuisse institutum a Christo eo tempore, quo ipse a Joane in Jordane Baptizatus fuit. Et potest haec sententia studeri ex eo: quia tunc Christus ita mundissime carnis conterraverat fluentia Jordani, atque aquam naturaliter pro materia Baptismi dedicavit. Insuper eodem tempore tota SS. Trinitas, in cuius nomine confertur hoc Sacramentum, simul apparere dignata est: dum Pater Coelestis de celo loquebatur, *Hic est Filius meus dilectus;* Filius baptizabatur; & super eum Spiritus Sanctus in columba specie apparuit.

6. Verum, haec sententia nonnullas patitur infantias. Tum quia Christus, dum baptizabatur, non suscepit Sacramentum Baptismi, sed Baptismum Joannis duxit, qui Sacramentum non erat. Tum quia Christus tempore secundum predicavit, neque Discipulos habuit, & consequenter non videtur tunc instituisse Sacramentum Baptismi, haud obstante, quod ex tunc conferaverit aquas Jordani, immo & quamcumque aquam naturaliem, ut efficiat materia apta Baptismi a se instituendi. Aquae ideo *Scotus 4. dist. 3. quaest. 4.* & *Scotista passim*, probabilis esse censent, Sacramentum Baptismi non pro tunc, quando Christus baptizabatur a Joanne, sed paulo post institutum fuisse tempore opportuno, tamen ante illud tempus, quo Discipuli ejus baptizarunt; quamvis de tempore illo determinato ex S. Scriptura clara non constet.

7. CONCL. III. Ad Baptismum sufficiendum in statu Legis Evangelice, post sufficientem ejus promulgationem tenentur

omnes homines: unde etiam *Judai*, ac *Paganii*, obligantur precepto recipiendi Baptismum. Ita *Scotus 4. d. 3. qu. 4. D. Thomas part. 3. qu. 68. art. 1.* & Theologi communiter. Ratio est: quia omnes homines etiam Pagani, atque *Judai*, obligantur ad procurandam propriam salutem aeternam; ergo etiam tenentur ad illi, sine quo salutem consequi non possunt: atqui sine Baptismo nequeunt consequi salutem aeternam: iuxta illud *Saluatoris, Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.*

8. Quares: utrum Infidelium filii invitis parentibus possint baptizari possint? Rely. Eos quidem valide baptizari, tamen ordinare non esse licet, invitis parentibus Infidelibus corum infantes baptizare. Ita Doctor Angelicus loc. cit. art. 10. aliisque communiter. Ratio prima pars est: quia ad valorem Baptismi ex parte infantium non requirit proprius dispositio c. *Majores ad Baptismum.* Neque obstat ipsi parentum contradicatio: quia infantes non baptizantur in die suorum parentum, sed facti totius Ecclesie, ac secundum voluntatem Christi.

9. Altera pars ex eo probatur: quia filii Infidelium ante usum rationis secundum Ius naturale sive sub cura parentum; & ideo contra iustitiam naturalem esset, si tales pueri invitis parentibus baptizarentur. Accedit, quod periculum sit, tales filios Infidelium baptizare; quia de facili ad Infidelitatem redibunt, propter effectum ad parentes, corumque exemplum: unde neque Ecclesia haec tenet confusus filios Infidelium invitis corum parentibus baptizare.

10. Dicitur notanter num. 8. id ordinari non esse licet. Nam hinc excipiuntur aliqui casus. I. Si infans constitutus fit in articulo mortis: nam tunc cessat periculum subversione, ac proinde potest baptizari etiam in infelicitate, vel invitis parentibus; dummodo hoc fieri valeat absque gravioribus incommodis. Idem dicendum, si filii Infidelium sint perpetuo amentes. II. Si infans ab Infidelibus parentibus fit separatus, nec ipsi amplius possit, aut faltem non debet restituiri: nam tunc baptizandum est. III. Si unus parentibus consentiat, altero diffidente: quia tunc debet a favorem Regonis, salutemque prolis, preferenti voluntatis consentientis in Baptismum, veluti patrum. IV. Si proles ad ultimam rationis pervenient, aut faltem perenniis ex quibusdam indicis colligi possit, baptizarique velit: etenim in

in his, que concernunt salutem animae, homo non dependet a parentibus.

QUESTIO II.

Qua sit materia Baptismi, quaque requiratur ablutio baptizandi?

SUMMARIUM.

11. Materia Baptismi remota, & proxima, quae?
12. Aqua Baptismalis de precepto Ecclesiae debet esse benedicta.
13. Ad valorem Baptismi requiritur vera ablutio.
14. Corollarium.
15. Aliud Corollarium.
16. Ablutio Baptismalis potest fieri immersione, effusione, vel aperfione.
17. Ad triplex effusio adhibenda?
18. In Baptismo, que pars corporis sit ablunda?
- (a) Juxta dict. Tr. 1. Dist. 3. num. 57. & 58.
19. Corollarium.
20. Quid agendum, si ablutio facta est in parte dubia?
21. Puer projectus in flumen cum intentione ipsum baptizandi, an baptizetur?

11. CONCL. I. Materia Baptismi duplex est, remota scilicet, & proxima. Ita omnes Doctores. Et quidem materia ejus remota, est aqua naturalis, seu elementaris; prout non folium in Concilio Florentino, ac Tridentino definitum fuit; sed etiam conflat ex pluribus S. Scriptura locis; ut ex illo *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto.* Idem *Act. c. 8. Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?* & alibi. Materia proxima Baptismi, est ipsa ablutio facta in aqua naturali.

12. CONCL. II. Licet ad valorem Sacramenti Baptismi sufficiat qualibet aqua, quoad substantiam est naturalis; ex precepto tam Ecclesiastico ea debet esse certo ritu benedicta. Ita certa, & communis. Ceterum ejusmodi solemniter benedictio Fontis, sive Aqua Baptismalis, peragitur Sabato Sancto ante Dominicam Resurrectionis, ac Vigilia Pentecostes, prout habetur in Missali Romano. Unde peccartile (& quidem juxta Totulum, mortaliter) qui extra calum necessitatibus uteretur ad Baptis-

mum aqua non sic benedicta arg. Clem. unde Baptismo.

13. CONCL. III. Ad valorem Sacramenti Baptismi requiritur aliqua vera ablutio, nec sufficit simplex applicatio aquae ad corpus absque ullo motu successivo, seu fluxu ipsius aquae: sufficit autem qualibet aqua quantitas, dummodo sit tanta, qua possit successiva contingere corpus quod aliquam partem sufficiens ipsius. Ita communis. Ratio est: quia materia proxima Baptismi non est nuda aqua, sed ablutio per aquam facta; atque vere nemo dicitur ablui, nisi aqua successiva ab una parte corporis perveniat ad alteram: ergo.

14. Inferunt proinde, quod illi non valide baptizaret, qui digitu per aquam naturaliter madefacto attingeret duntaxat corpus baptizandi, absque ullo tracitu, vel motu ipsius: fecis fore, si per motum aquae, vel digitu madefacti, ablueretur pars sufficiens corporis baptizandi. Hinc non immerito approbat Doctores casum illum, quo foemina infantem moribundam baptizavit madefacto aqua digito, ac ducento Crucem per frontem infantis, similius legitimam formam pronuntiando: hic enim vera, & sufficiens interveniebat ablutio.

15. Inferunt ulterius, eum pariter non valide baptizaturum, qui apergit alterum aqua naturali in tam modica quantitate, quod omnes guttae persistant immota, ad nullum modo per corpus fluant. Revera enim in tali casu nulla interveniret ablutio hominis baptizandi: quia ad veram ablutionem omnino requiritur aliqua motio, seu fluxus aquae abluentis ut pater ex significatione vocis, ac communi modo concepienti hominem.

16. CONCL. IV. Ablutio Baptismalis potest fieri vel immersione, si baptizandus immersatur in aquam; vel effusione, ut si aqua fundatur super corpus baptizandi; vel aperfione, ut si baptizandus apergatur aqua, in quantitate tamen sufficiens, ut actu fluat per sufficiens partem corporis. Ita rursum Doctores communiter. Et quidem certum est, ablutionem qualibet horum trium modorum peractam sufficere ad valorem Baptismi, licet secunda, que fit per effusionem, ut si baptizandus apergatur aqua, in quantitate tamen sufficiens, ut actu fluat per sufficiens partem corporis.

17. Quamvis autem ad valorem Baptismi sufficiat unica ablutio Baptismalis, neque necessario requiratur triplex effusio aquae: nihilominus in praxi communiter triplex effusio adhibenda est, juxta prescriptum veteris

rum Canonum, e. Postquam & seqq. ad cons. ter. diff. 4. ac Rituum Dioecesanorum, quibus extra casum necessitatis debet Minister solo conformare.

18. Notanter autem in hac, & praecedenti Concluſione dictum est, *dummodo aqua fuit per sufficiētē partē corporis baptizandi*. Et si non sit necesse ad valorem Baptismi, ut totum corpus abluitur, sed sufficiat, si abluitur quadam pars ipsius sufficiens; variant tamen Doctores in affigando, quenam pars sit sufficiens. Et quanvis non definit Auctores, qui velint, absolute loquendo validum esse baptismum abluta quacunq; etiam minima corporis pars: id tamen communio opiniō vel negat, vel faltem incertum purat. Hinc in tempore festi pars, quantum fieri poterit, est eligenda, & sacramentum homini tantopere necessarium, fine causa ponatur periculo invaliditatis, vel dubitacionis. (a)

19. Infurter proinde, quod si Baptismus possit fieri in capite, in illo fit merito confundens: quia caput est principia pars hominis, in qua principali sensus vigent, & ea maxime tenus homo potest denominari; unde caput est certissima, & sufficiētissima pars pro dictatione Baptismi. Quod si hoc commode fieri non possit, tunc in casu necessitatis, utrumque propter periculum mortis, in quo veritatem infans nondum perfecit natura, semper facienda est abluto in alia parte principaliō, quantum fieri potest.

20. Si vero pars illa sit minus principialis, ac proinde dubia (qualis secundum Scotum 4. diff. 4. q. 3. non solum est digitus, sed etiam manus, ac humero) tunc si infans evadat periculum, ac perfecte nascatur, iterum baptizandus est sub condicione: prout notatur e. *De quibus de Baptismo*, atque in Ritualibus Diocesanis Parochi plenius informantur. Insuper secundum, quod si parvulus cum Baptismo dubio moriar, si sepius hunc in terra benedicta: quia ad hanc ius acquisivit ob probabilitatem sui Baptismi.

21. CONCL. V. Dubium sane, num puer cum intentione ipsum baptizandi, projectus de ponte in fluvium vel fontem, ubi submergendus est, sit valide baptizatus: quanvis non definit Doctores, afferentes, talen Baptismum valere (inter quos sunt Suarez, Vilequez, Layman, & plures alii Recentiores) atamen rationabiliter, & magis probabiliter, negatur cum

Doctore Subili 4. diff. 5. q. 3. Ratio hujus sententiae negative est: quia in tali casu deficit ablutione requisita ad valorem Sacramenti Baptismi. Et si enim videatur hic intervenire immercio pueri in aquam, ea tamen non tam est immercio, quam submersio pueri in fontem, vel fluvium precipitati: cum ex natura sua tendat ad mortem parvulo inferendam. Unde nec est ablui dicendum est, sed potius submergi: nam ablui hominis debet fieri salva ipsius, saltem quantum est de se, atque ex natura ipsius ablutionis.

QUAESTIO III.

De Forma Sacramenti Baptismi.

S U M M A R I U M .

22. *Forma Baptismi, que?*
23. *Qua forma utatur Graci?*
24. *Tria in forma Baptismi exprimenda.*
25. *In ea debet exprimi & Unitas, & Trinitas Personarum.*
26. *Quid, si ly nomine, ter repetatur.*
27. *Baptizatus in nomine Christi, de facto non valet.*
28. *An olim validus fuerit?*
29. *Qua forma sit adhibenda in Baptismo duobus?*
30. *Forma Baptismi, In nomine Patris &c. an sufficiat?*

22. CONCL. I. Vera, & legitima forma Sacramenti Baptismi, est haec: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filiū, & Spiritus Sancti*. Ita Fides Catholica. Et haec forma, quæ in tota Ecclesia Latina semper fuit observata, atque etiamum obseruator, definiuntur ex verbis Christi, Matth. 28. *Baptizatus es in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*.

23. Verum quidem est, quod in Ecclesia Graeca jam a tempore Apostolorum, atque ex coram ordinatione, ex instiūtū Spiritus Sancti, ob gravissimas causas facta (at principiis ad tollendum errorē, & Schisma Graecorum, de quo fitmento 1. Cor. 1.) obseruator paululum alia forma Baptismi, nempe haec: *Baptizatur servus JESU Christi in nomine Patris, &c.* Quia prima pariter certa est, ac sufficiens, & a Grecis decepto observanda; tamen re ipsa non dificit a priori: nam quod verbo activo, *Ego te baptizo*, dicunt Latini; hoc idem verbo passivo, *Baptizatur servus JESU Christi*, sicut-

significant Graci. Sed impostor ex professo erit sermo de forma Baptismi, aliisque Ritibus Sacramentorum in Ecclesia Latina usitatis.

24. CONCL. II. In forma Baptismi necessario necessitate Sacramenti (ita nempe, quod aliquoquin eo non expreflo nullum fieret Sacramentum) debent exprimi sequentia. I. Persona, que baptizatur, quod fit per ly Te. II. baptizandi, quod fit per ly baptiz. III. Invocationis SS. Trinitatis, quod fit per ly *In nomine Patris, & Filiū, & Spiritus Sancti*. Desumitur hoc totum ex forma Baptismi, a Christo prescripta eis. cap. 28. *Matth.* Unde declaravit Alexander Papa III. & habet e. 1. de Baptismo: *Si quis puerum ter in aqua immerserit in nomine Patris, & Filiū, & Spiritus Sancti, Amen; & non dixerit: Ego te baptizo in nomine Domini Iesu Christi. Hinc etiam Nicolaus Papa I. ut refutat can. A quodam Iudeo de confes. diff. 4. dicit, eos, qui in nomine SS. Trinitatis, vel tantum in Christi nomine, scilicet in omnibus Apostolorum legimus, baptizati sunt, non esse denuo baptizandos.*

25. CONCL. III. Ob eandem rationem, five institutione Christi, Matth. cap. 28. nobis indicatum, requiri, ut in forma Baptismi necessario necessitate Sacramenti exprimatur non solum Trinitas Personarum, sed etiam Natura Unius, quae significatur per ly *In nomine*. Unde infurter cum Suarez dīp. 21. fīl. 3. & alii, hanc formam, *Ego te baptizo in nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, esse insufficiens ad valorem Sacramenti Baptismi: quia in ipsa sit substantialis mutatio.

26. Alter dicendum est de hac forma, *Ego te baptizo in nomine Patris, & in nomine Filii, & in nomine Spiritus Sancti*. Hac enim valet, qui licet ly in nomine, ter repetatur, non tamen significat pluralitatem Natura Divina, scilicet ly in nominibus:

prout a pari abque pluralitate Divina Natura dicitur, *Deus Pater, & Deus Filius, & Deus Spiritus Sanctus*; quamvis dici non possit, *Dii Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus*.

27. CONCL. IV. Baptismus defecto collatus in nomine Christi tantum, nec est validus, nec licitus. Ita Hieronim dīp. 5. de Baptismo, 9. 4. n. 45. & alii: idque definiuntur ex c. Multis sunt de confes. diff. 4. ubi rejicitur Baptismus in nomine solūmodo Christi collatus. Atque hoc ipsius videatur tenere communis praxis, & sensus Fidelium; quamvis Sannig dīp. 2. de Baptismo, 9. 9. n. 6. dubitet, ac indecūm relinquat, num defacto valeat baptismus in nomine Christi collatus.

Reiffenstuel Theol. Moral.

Mm 3 QUÆ.

QUÆSTIO IV.

De Ministro, & quibusdam aliis Baptismum concernentibus.

SUMMARIUM.

- 31 Minister Baptismi potest esse quilibet homo.
 32 In causa necessitatis, quid observandum?
 33 Extra necessitatem, cui competit baptizare?
 34 An Diaconus, vel Subdiaconus possit somniter baptizare?
 35 An valeat Baptismus, uno materia, & altero formam adhibeatur?
 36 Observanda a Ministro Baptismi.
 37 Quid agendum de Monstris?
 38 Non restringantur Baptismum.
 39 Quid de rebaptizante sub conditione?
 (b) Ut dictum Tr. 13. Dist. 3. n. 11.
 40 Patrini in Baptismo, qui?

31. CONCL. I. Quilibet homo ratione predictus potest esse Minister Baptismi, ita ut Sacramentum valeat; ac proinde validus est Baptismus, etiam si conferatur a Pagano, vel Heretico, aut a muliere, vel Ministro male, dummodo omnia alia necessaria adhibeantur. Ita Scotus 4. dist. 5. q. 2. cum commun. & habetur decimum can. Romanos 10. seqq. de conf. dist. 4. juncto c. Firmiter de Simeone Trinit. & Concilio Florentino in Decreto Unionis.

32. In praxi tamen observandum est, ut in causa necessitatis Sacerdos praeserter Diaconum, & Diaconum Subdiaconum, ac Clericus alius Laico, & vir secundus: nisi pudoris gratia deceat, somnianum potius, modi baptizandi gnarum, quam virum baptizare infans immortis percullo constitutum, ac nondum plene natum; vel nisi melius feminam, ut puta oblectrix examinata, & approbata, fecit formam & modum Baptismi; prout paucis solent monere Rituallia Diocesana.

33. CONCL. II. Nihilominus extra causam necessitatis baptizans, cui id iure, vel ex officio non competit, peccat. Ita communis. Et hoc quidem esse peccatum mortale, docent Suarez, Navarrus, Scotus, aliique, quos citat & sequitur Layman lib. 5. tract. 2. c. 7. quia SS. Catones, ob honorem Sacramenti Baptismi, severe praecipiunt, ut sacerdos extra causam necessitatis sole-

remiter baptizet. Clem. un. de Baptismo. Quis nemo manus baptizandi ex officio competit sibi proprio Sacerdotio, seu Parochio, nisi sit aliquis alteri licentiam baptizandi concedat.

34. CONCL. III. Ex Episcopi, vel proprii Sacerdotis commissione, ob rationabilem causam facta, non solum alius Sacerdos, sed etiam Diaconus solemniter baptizare potest; non autem Subdiaconus, vel alius Clericus inferior, poterit solemniter baptizare ex talis commissione. Ita definiuntur ex e. Diaconus dist. 93. juncta Glossa ibidem v. Necesseas & tractat Layman loc. cit. num. 3. citans alios.

35. CONCL. IV. Non valet Baptismus a pluribus collatus, uno eorum adhibente materialm, & altero preferente formam: sicut feliciter unus aqua affundit, & alter verba formae Baptismi profert. Ita Scotus 4. dist. 6. quæst. 2. d. Thomas part. 3. q. 67. art. 7. & alii. Ratio est. Tum quia hoc est contra Christi institutionem: ut patet ex praxi Ecclesie, & communis sensu Doctrinum. Tum quia in tali causa, significatio formae efficit falsa: nam alter dicendo, Ego te Baptizo *etc.*, cum non ipse, sed alius baptizaret, fallim enuntiat.

36. CONCL. V. Minister Baptismi extra causam necessitatis, ac somniter baptizans, diligenter proprium Rituale Diocesanum revideat, atque exacte observet, que in eo prescribuntur observanda circa Baptismum, five parvulorum, five adulorum, singulare Ceremonias ibidem ad longum descriptas. Hac Conclusio certa est: nam quilibet Minister Sacramentorum tenetur observare labilioris Ritus super Ecclesia. Ceterum, quia ea, qua circa Ceremonias Baptismi conferendi deserventur in Ritualibus Diocesani, sunt longiora, si multique in aliquibus variant, hoc loco omituntur. Solum pro complemento hujus materiae,

37. Quæst. I. Quid agendum sit de Monstris? Resp. Monstrum, quod humanam speciem non præferens, baptizari non debet. Quod si vero dubium sit, an fit homo nec non, baptizetur sub hac conditione: *Sicut es homo, ego te Baptizo in nomine Patris *etc.** Si autem monstrum habeat plura capita, vel plura petra, signum erit, quod sordidem habet corda, & animas; ac proinde quod sunt homines distincti: unde eo causa singuli corum sunt scimus baptizandis, unicunque dicendo: *Ego te baptizo in nomine Patris *etc.**

38. Quæst. II. Quenam sint peccata reterantur.

Quæst. V. De Sacramento Confirmationis.

terantium Baptismum? Resp. I. Gravissimum Sacilegium committitur ab eo, qui sciens & prudens absolute rebaptizat hominem, quem confitit valde fuisse baptizatum: simulque tali temere rebaptizans incurrit puto facto Irregularitatem. Ita communis; & colligitur ex c. 2. de Apostolis & reiterantibus Baptismis.

39. Ad uit Tannerus tom. 4. disp. 4. q. 2. n. 109. & 120. post Scotum, Suarez, & Valquez, non multo leius peccatum eum, qui quenquam, de quo nullum est morale dubium, qui vere baptizatus sit, denovo etiam sub conditione rebaptizat; quoniam talis sub conditione solum temere rebaptizans non incurrit Irregularitatem. (b)

40. Quæst. III. Quid sententiam de Patrini? Resp. Quod in Sacramento Baptismi unus tantum Patrus, sive vir sive mulier, vel ad summum unus & una, baptizatum de Baptismo sufficiens iuri quoq; & baptismum ipsum, & illius patrem & matrem spiritualiter cogniti contrahit. Ita expresso statuit Concilium Trident. Sess. 24. c. 2. de Reformat. Matrim. juncto cap. non plures de Confess. dist. 4. &c. Quid autem 30. q. 4.

QUÆSTIO V.

De Sacramento Confirmationis.

SUMMARIUM.

- 41 Confirmationis dignitas.
 42 Sacramentum Confirmationis, quid?
 43 Materia ejus remora, & proxima: Est forma, qua?

44 Fuit a Christo institutum in ultima Cena.

45 Episcopus est ordinarius Minister ipsius.

46 Alio & simplex Sacerdos ex commissione papæ?

47 Generale preceptum de recipienda Confirmatione non extat.

(c) Juxta dicta Dist. 2. n. 86. & seqq.

48 Prima Tonsura initiandi, debet prius esse confirmata.

49 Ao peccate mortaliter, si secus fratres?

50 Quenam hoc Sacramentum recipiendum?

51 Ad id qualis dispositio in adultis requiriatur?

(d) Videntur dicta Dist. 2. n. 28. & 29.

52 Non posse restringi.

(e) Dist. 2. Quæst. 4. per rotum.

53 Sed restringi non sit irregularis.

(f) Vnde Tract. 13. Dist. 5. n. 10.

54 In Confirmatione debet intervenire Patri-nus.

55 Et alius a Patrino in Baptismo.

41. Quidam quidem Confirmatione est ve-luti perfectio, & confirmationatio Baptismi, adeo ut sine ea quis non inventari possit Christianus, arg. c. Omnes fideli de Conf. dist. 5. Merlini post Sacramentum Baptismi agitur de confirmatione, per quam Spiritus sanctus infunditur, gratia Baptismatis roboretur, & cor fidele ad patientiam & constanciam dilatatur.

42. CONCL. I. Sacramentum Confirmationis, est unctio hominis viatoris, facta in fronte, in figura Crucis cum Christum sanctificato, & hoco Ministro dono, simul debita verba proferente, significans efficaciter ex infinito Divinaunctionem animae per gratiam roborantem, ad confitendum cum figura fidei Christi. Ita Scotus 4. dist. 7. q. 1. Vel, si placet, brevius: Confirmatione est Sacramentum nova Legis, quod baptizatus confertur per faci Christiunatus in fronte inuenientem.

43. CONCL. II. Materia remota confirmationis, est Christum compositum ex oleo olivarum & balsamo, ac specialiter benedictum ab Episcopo. Materia vero proxima ipsius, est unctio facta in fronte, in figura Crucis, cum Christum sanctificato. Porro forma ipsius est talis: Signo se figno Crucis, & confirmante Christum salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Ita communis; & habetur expellum in Concilio Florentino in Decreto Unionis.

44. CONCL. III. Sacramentum Confirmationis a Christo institutum fuit, & quando veritabilius in ultima Cena. Prior pars est de Fide, & patet ex dictis supra dist. 1. 8. & 9. Altera pars ex eo suadetur: quia Christus Dominus in ultima Cena Apostolorum circa hoc Sacramentum instruxit, eosque docuit Christum confidere, prout definiuntur ex authoritate S. Fabiani Papae, Epif. 2. c. 1. ad Oriensales: ubi ait: *In illa die Dominus Christus Jesus, postquam concurrit cum Discipulis suis, & lavat eorum pedes, sicut a sanctis Apostolis predace fore nobis accepterunt, nobisque reliquerunt, Christum confidere docuit.*

45. CONCL. IV. Ordinarius hujus Sacramenti Minister est solus Episcopus. Ita omnes Theologi; ac præter Concilium Florent. loc. cit. huius novissime definitum in Concilio Trident. Sess. 7. can. 3. de Confirmatione, his verbis: *Si quis dixerit, sancta Con-*

Mm 4

firmationis ordinarium Ministerum non esse plenum Episcopum, sed querens simplicem Sacerdotem, anathema sit.

46. Dicitur, Confirmationis ordinarium Ministerum. Nam ex speciali commissione summi Pontificis, posse etiam simplicem Sacerdotem conferre Sacramentum Confirmationis, paucum fatetur Doctores; idque definiuntur ex e. *Pervenit* dist. 95, ubi S. Gregorius Magnus concepit Sacerdotibus in Sardinia hoc Sacramentum in absentia, atque defectu Episcoporum, ministrare. Idem definiuntur ex Concilio Florentino in Decreto unionis, ubi cum dictum est, quod ordinarius Minister huius Sacramenti sit Episcopus, subiungitur: Legitur tamen aliquando per Apostolos sedis dispensationem extorationib; & urgente admodum causa, simplicem Sacerdotem Christate per Episcopum confessio hoc administrare Confirmationis Sacramentum. In quo casu, ut obserbat Sannig. dist. 3. De Sacramentis q. 3. n. 14, dicta facultas conferendi illud Sacramentum convenienti simplici Sacerdoti, remote quidem ac inchoato ratione Ordinis Sacerdotalis, proinde autem ratione dispensationis Papalis, reducens quasi potestatem remotam in actum.

47. CONCL. V. Quamvis nullum exter generale preceptum de recipiendo Sacramento Confirmationis, neque hoc sit simpliciter necessarium ad salutem, licet necesse sit, ut non contempnatur (e) adhuc tamen Parochis incumbat, nos Parochianos sedulo adiungere, ne hoc Sacramentum Confirmationis numerum differant, vel omnino scilicet neglegant; sicut preventer fructu virtute huius Sacramenti digni recipientibus ex opere operato conferendo. Ita communis, atque hoc ipsum optime solet motu Rituallia Diocesana.

48. CONCL. VI. Nihilominus ex precepto Ecclesiastico speciali debet is, qui ad Ordines, aut primam Tonitram admittendus est, esse confirmatus. Pater hoc ex Concilio Trid. Sess. 23, c. 5. De Reforma ubi dicitur: Prima Tonsura non iniungitur, qui Sacramentum Confirmationis non fucepertineat.

49. Num autem peccat mortaliter, qui fucepit Ordines ante Confirmationem, vabant Doctores. Affirmat Bonacina dist. 8. de Sacramentis q. un. p. 23, n. 10. Toleatus, & quidam alii: eo quod talis agit contra preceptum Concilii. Communis tam sententia peccatum mortale, seculo contemptu, in hoc non agnoscit; cum Conci-

lium nihil praepiciat ordinandis, sed ipsi Episcopo ordinanti, ne videlicet tales prima Tonitrua iniiciet, Barbola ad cit. e. Concil. Trident. nam. 2. citans plurimos Doctores. Imo Layman, lib. 5. tract. 3. cap. 5. num. 4. cum quibusdam aliis, etiam respexit Episcopi ordinantis non agnoscit grave preceptum, sed admonitionem eius, quod congrue fieri debeat: quamvis, si fecus sit, peccetur venialiter.

50. CONCL. VII. Quantum attinet ad actum recipientium hoc Sacramentum, observanda potissimum erit laudabilis cuiusque Doceps confiunctio, atque infrastrictio propriorum Ritualium Diocesanorum: quamvis enim non semper expectari debent anni defrictionis in prius, aut pueris, ad hujus Sacramenti fuceptionem; expediri tamen, non facile ante septennium illos ad id fulcipientur adduci, prout sapientissime monet Catechismus Romanus, iussu S. Pii V. editus.

51. CONCL. VIII. Qui adulta jam acta Confirmationem recipere volunt, requiriunt, ut ad hujus Sacramentum gratiam, effectuque digno consequendis, prater Fidei, ac pietatem, etiam de peccatis suis ex animo doleant. Quia in re elaborandum est Parochi, ut tales prius ad Confessionem Sacramentali, atque ad alia pietatis officia fuceptione existent, & inducent. (d)

52. CONCL. IX. Certum est, hoc Sacramentum propter imprimitum characterem, non posse lepus sumi, five reitterari, idque nec licet, nec valde: ut proinde non solum ille mortaliter peccet, qui scienter praejudicat hoc Sacramentum reitterare: sed etiam tale Sacramentum secunda vice collatum, profusum nullum sit, ac irriterum. Pater hoc ex Concilio Tridentino dist. 7. can. 9. & dictum est superius. (e)

53. CONCL. X. Nihilominus Sacramentum Confirmationis temere reitterans, non fit irregularis. Ita Scotus 4. dist. 6. quist. 5. & communio aliorum. Ratio est: quia nullius in Jure repperitur expressa talis Irregularitas: atque Irregularitas non incurrit, nisi in casibus a Jure expressis, ut habetur e. Is qui de Sententia excommunicationis 6. Nec obstat, quod scienter reitterans Baptismum fiat Irregularis. Reip. enim, & disparitatem est: quia haec Irregularitas est in Jure expressa, non vero illa & ait quoquin si similitudinem rationis ponere non facile fuit extendenda. (f)

54. CONCL. XI. In Sacramento Confirma-

Quæst. I. De Natura, Institutione, ac Unitate &c. 553

tionis debet intervenire Patrinus, qui tenet confirmandum. Ita perpetua praxis Ecclesie, & constat tum ex e. *Pervenit* 30. quist. 1, tum ex Concilio Trident. Sess. 24. de Reform. Matris cap. 2, ubi additur, quod in polterum cognatio spiritualis, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem, & con-

firmatum, illiusque patrem & matrem, acte nanem non egrediatur.

55. Scindendum infiper, quod non debet idem esse Patrinus in confirmatione, qui fuerat in Baptismo: idque proper confutundinem Ecclesie Romane, nisi cogat necessitas, prout habetur e. In Cath. de conf. dist. 4.

DISTINCTIO IV.

De Sanctissimo Eucharistiae Sacramento.

QUÆSTIO I.

De Natura, Institutione, ac Unitate Sacramenti Eucharistie.

SUMMARIUM.

1. Eucharistia vi nominis, quid?
2. Eucharistia Sacramentum, quid?
3. Quando institutum a Christo?
4. Est excellensimum.
5. Eucharistia est simpliciter unus Sacramentum.
- (a) Ut dictum supra Dist. 1. n. 8.
6. Est unus unitate integratis, non indivisibilis.
7. Multipliciter numero iuxta multiplicacionem specierum consecratarum.

1. **E**ucharistia a Græcis derivatur, & latine significat idem, ac Bona grata, item Gratiarum actio. Et idcirco praefens SS. Sacramentum non immrito dicitur Eucharistia, eo quod sit signum sensibile Christi Domini, qui est fons & origo totius gratie, sub ipso realiter contenti. De quo proinde loquendo ad perennem Christi IESU laudem, atque in debitam infinitum hujus saluberrimi Sacramenti Gratiarum actionem, fit

2. CONCL. I. Eucharistia est Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi, veraciter contentum sub speciebus panis & vini, post consecrationem factam a Sacerdote sub verbis certis cum debita intentione prolatis, ex institutione Divina veraciter significans, Corpus Christi & Sanguinem sub eius realiter contineri. Ita Doctor Subtilis 4. dist. 8. q. 1. cum omnibus suis, sicut in re communis. Ratio est: quia aliquo simpliciter, & absolute, possent dici esse octo novæ Legis Sacramenta; quod est falsum, & errorneum in Fide, ac contra definitionem Concil. Trid. Sess. 7. can. 1. (a)

6. Quid autem hoc Sacramentum sit duntaxatuum unitate integratis, non autem unitate indivisibilis, patet ex eo: quia hoc Sacramentum habet duas partes, ex quibus integratur, videlicet species panis, & species vini cum propriis signis, nimirum Corporis & Sanguinis Christi; ergo

QUÆSTIO III.

De Vino, seu materiæ Consecrationis
Calicis.

SUMMARIUM.

18. *Vinum, ut sit materia Consecrationis, quale?*
19. *Uva non potest consecrari.*
20. *Nec acetum, vinum adhibetur, aut lacryma uite.*
21. *Neque vinum ex pomis Gœ.*
22. *Quid de vino miraculoso?*
23. *Aus si vino admiscatur alijs liquor?*
24. *Vinum in pane imbibitum nequit consecrari.*
25. *Vinum congelatum valide consecratur,*
26. *Sed non licet.*
27. *Quid agendum, si vinum, vel sanguis congeletur?*
28. *Vario defectu circa vinum.*

18. CONCL. I. Per *vinum de vite*, quod est materia apta Consecrationis Calicis, intelligitur illud, quod de uis maturis exprefsum est, qualicumque tandem speciei vel coloris existat, dummodo sit verum vinum de uis maturis exprefsum. Ita certa, & unanimis omnium Cætholicorum.

19. Dicitur I. *Vinum de uis exprefsum.* Quamdiu enim liquor vini adhuc intravam est inclusus, magis habet rationem consecratibilis, quam potabilis: ac proinde uia, seu vinum intra uanum, non est materia apta Consecrationis, ut omnes fatentur.

20. Dicitur II. *De uis maturis.* Nam, si uis sive penitus immaturæ, sicut liquor ex illis exprefsum non est verum vinum, sed potius acetum, ita nec potest esse materia sufficiens Consecrationis. Et ob eandem rationem etiam alii liquores, qui non habent rationem vini, consecrari nequeunt: ut sunt lacryma uite, acetum, vinum adiuflum; non obstante, quod tales liquores de vite proveniant, nam revera non sunt vinum, sed alijs quidam liquor.

21. Similiter vinum ex pomis, malogranatis, ac hujusmodi exprefsum, consecrari nequit: cum non sit vinum de vite, id est, de uis exprefsum; licet vinum appelletur, ex quo colorem vini referat, & ad modum vini consciatur.

22. Altera tamen dicendum est de vino

miraculo, quale fuit illud in Cana Galilæa, a Christo ex aqua productum: nam ejusmodi vinum foret materia apta Consecrationis, cum in substantia sit ejusdem rationis & speciei cum Vino de vite expresso, quod sufficit.

23. Quod si vino de vite admiscatur quantitas alterius liquoris, utpote aquæ, tunc attendendum est ad ipsius quantitatem, & penitendum, utrum adiuste juxta prudens iudicium hominum consecrare esse vinum usuale; & siquidem de hoc fuerit dubium, eo quod vino fatus multa aqua fuerit infusa, similiter materia Consecrationis Calicis dubia erit, si certum, materia illa erit certa. In praxi tamen temper materia certa, & cujus præter modicam aquam, ex præcepto Ecclesiastico apponendam, nulla materia extranea est admixta, adhibenda erit: idque tum ob reverentiam huius SS. Sacramenti: tum quia aliquoquin quis peccaret, si hoc scirent, & abique necessitate faceret, nisi forte materia illa forte consecrata.

24. CONCL. II. *Vinum in pane imbibitum non est materia apta Consecrationis Calicis.* Ita Doctores communiter. Ratio est: quia tale vinum potius haber rationem cibi, quam potus: unde sicut simili de causa nequit consecrari uita, ita nec vinum in pane imbibitum.

25. CONCL. III. *Nihilominus vinum congelatum valide consecrari potest, quamvis consecrando vinum congelatum quis peccaret.* Prima pars Conclusionis est communior Theologorum, eti Ledeina, Henriquez, Armilla, & quidam alii appositum tenent. Ratio est: quia vinum congelatum adhuc substantialiter est vinum usuale; similius per se, ac ex natura sua, est materia potabilis: non obstante, quod hic & nunc, seu quatenus congelatum est, non possit potari; hoc enim est per accidens. Accedit, quod moraliter loquendo, & juxta communem sensum hominum, vinum congelatum adhuc consecratur esse potus, non vero cibus; prout tamen uva, vel vinum in pane imbibitum, potius consecratur esse quid consecutibile, quam potabile.

26. Altera pars Conclusionis, quod nempe in vino congelato consecrari nequit (& quidem juxta quoddam graviter) ex opere patet: tum quia communiter quædam irreverentia: tum quia sine necessitate consecrari quis in materia aliqualiter dubia, quam feliciter nonnulli Doctores superius allegati putant esse insufficientem, & invalidam.

27.

Quæst. IV. De Aqua vino consecrando apponenda. 557

27. Unde si tempore hyberno ante Consecrationem accidat congelatio vini, tunc antea debet liquefieri, vel per applicacionem linteoli calidi, vel alia ratione decenti. Et quantum ad propostum, Rubrice Missalis, Tit. De defensionib[us] in ministerio ipso occurrentib[us], sic loquuntur: Si in hieme Sanguis congeletur in Calice, involvatur Calix pannis calidissimi: si id non proficeret, potius in ferventi aqua prope Altare, dummodo in Calicem non intraret, donec liquefierit.

28. CONCL. IV. Inluper si *vino sit factum acetum, vel penitus parvum, vel de uis acerbis, seu non maturis exprefsum*, *vel ei admixtum tantum aqua, ut vinum sit corruptum, non conficitur Sacramentum.* Si autem *vinum reperit esse crebre, vel corruptum aliquantum acre, vel mihius de uis tunc exprefsum, vel non fuerit admixta aqua, vel alterius diffinitionis, conficitur sacramentum, sed conficitur graviter peccatum.* Ita loquuntur Rubricæ Missalis, Tit. 4. Defectione vini.

QUÆSTIO IV.

De Aqua vino consecrando apponenda.

SUMMARIUM.

29. Aqua vino consecrando miscenda.

30. Et cur.

31. Hoc præceptum est Ecclesiasticum.

32. Aqua vino apponenda, debet esse modica.

33. Hac aqua convertitur in Sanguinem Christi mediate, non autem immersante.

34. Opposita tamen sententia non est probabilitate.

35. Quando haec solvunt rationes in appositorum

36. Solutorum principali objectionum, pro favori Conclusionis.

29. CONCL. I. Juxta exemplum Christi

Domini, ac præceptum Ecclesiæ, vino consecrando est admiscendæ modica aqua. Ita unanimis Doctorum, atque patet non solum ex Concilio Florentino in Decreto Unionis, ac Tridentino fess. 22. cap. 7, sed etiam ex Rubricis Missalis num. præced. relatibus.

30. Porro hujusmodi appositorum aquæ sit in primis ad exemplum Christi, qui in ultima Coena consecravit vinum, cui aqua fuit ad-

mixta; uti communiter docent SS. Pares, & Concilium tam Florentinum, quam Tridentinum loc. cit. Deinde dicta appositorum aquæ sit propter mysterium, videlicet propter sanguinem & aquam, que ex JESU Christi mortuï latere profluxerunt. Tandem, cum per aquas in Sacra Scriptura Apocal. cap.

17. Populi intelligentur, fit dicta appositorum aquæ in Calice consecrandæ, ad representandum ipsius Populi fidelis unionem cum capite suo Christo. Et has tresrationes, cur aquæ sit vino consecrandæ multeada, dat Concilium Florentinum, ac etiam Tridentinum, ubi supra.

31. CONCL. II. Hoc præceptum de aqua vino misericordia est tantum Ecclesiasticum, non autem Divinum. Ita communior Theologorum, & concordat Concilium Tridentinum loc. cit. dicens. Monit præterea sancta Synodus, præcipsum esse ab Ecclesiæ Sacerdotibus, ut aquam vino in Calice offendo miscent. Ubi bene notandum ly præceptum est de Ecclesia.

32. CONCL. III. Aqua Vino apponenda debet esse modica. Ita Scorus 4. dist. 11. q. 7. quamvis nonnulli dicant, non esse scrupulose procedendum in apponenda aqua. Ratio Conclusionis est: quia juxta communione Doctorum, aqua vino appositorum non convertitur in Sanguinem Christi, nisi prius fuerit convertita in vinum ergo; ut sic posset converti in vinum ante Consecrationem, erit modica aqua apponenda. Et hinc Rubricæ Missalis Tit. 7. De Offertorio &c. praetipiunt, ut Sacerdos infundat parvum aqua in Calice: & Florentinum Concilium loc. cit. dicit, quod vino ante Consecrationem aqua modicissima admisceri debet. Ubi ly modicissima, partim prohibet multum aqua apponendi, partim ostendit, omnem aquam, quantumvis modicam, etiam si foret una duxatae guta sensibili, sufficere.

33. CONCL. IV. Aqua ipsa vino mixta convertitur quidem mediate in Sanguinem Christi, si videlicet ea prius ante inchoatam Consecrationem fuerit convertita in vinum per hujus virtutem; non tamen, juxta probabiliorē sententiam Doctorum, convertitur aqua immediate in Sanguinem Christi, si videlicet tempore Consecrationis adhuc retinet substantiam aquæ, & nequid fuit in vinum converta. Ita expresse Doctor subtilis loc. cit. D. Thomas part. 3.

34. Quæst. haec solvunt rationes in appositorum

35. Solutorum principali objectionum, pro favori Conclusionis.

R.A.

Ratio est: quia solum vinum de vite, est materia apta Consecrationis Calicis, ut docet Concilium Florentinum: aqua autem non dum conversa in vinum, non est vinum de vite, immo nullatenus est vinum, ut patet; ergo. Accedit auctoritas Innocentii III. qui (ut habetur e. Cum Martha de Celeb. Missar.) rejectis dubius suis sententiis, tandem subiungit, tertiam sententiam esse probabilitatem, que docet, aquam cum vino transubstantianti in Sanguinem, cum in vinum transfreat aqua mixta.

34. Additur notanter in Concluione, *juxta probabilitatem sententiam Doctorum*. Siquidem opposita etiam sententia non caret sua probabilitate, ac docetur a Cardinale de Lugo, Coninch, Layman, atque pluribus, praeterea Recentioribus, qui volunt aquam vino mixtam per accidens etiam immediate converti cum vino in sanguinem Christi, licet ante necdum fuerit convertita in vinum. Ratio hujus oppositae sententiae desumitur ab exemplo, & facto Christi Domini, qui in ultima Cena vinum aqua mixtum consecravit; prout superius num. 19. & 30. ex communione SS. Patrum, & Concilio Florentino ac Tridentino, dictum est. Accedit, quod totus illius liquor in Calice contentus, fit vinum usuale acutum aqua usuale est materia apta Consecrationis; ergo.

35. Nec obstat (inquit) quod vinum deute duntaxat, juxta Concilium Florentinum, fit materia sufficiens Consecrationis Calicis. Respondent enim, hocesse verum per se loquendo; adhuc tamen per accidens aquam vino mixtam esse confercabilem, cum constitutum vinum usuale, quia Christus uis est in consecratione Calicis sub ultima Cena.

36. Nihilominus, qui priorem sententiam num. 33. relatam, tanquam probabilem amplectitur, facile ad prefatum Recentiorum fundamentum responderet, dicendo, Christum consecrare aquam vino mixtam duntaxat medie. Nam inter tempus illud, quo Christus Calicem vino & aqua mixtum accepit, alia notabilis mora intercessit ante actualem factam consecrationem; prout desumitur ex S. Evangelio, ubi Christus interea & Patri Celesti gratias egisse, & ipsius Calicem benedixisse legitur. Omnitudo sequitur credibile est, huiusmodi tum benedictionem, tum graviorum actionem, longiori tempore, atque ad conversionem aquae in vinum sufficientem, durasse: praeterim, quia tunc hoc SS. Sacramentum a Christo

sto Domino institutum, primaque vice celebratum fuit.

QUESTIO V.

De Forma Consecrationis Eucharistie?

S U M M A R I U M .

37 Status Quaestionis.

38 Forma consercationis, in Canone Misericordie prescripta.

39 Quale peccatum, aliquid in ea omittere?

40 Pratica circa hoc, ex Rubricis Missalis.

41 Forma sufficiens consercationis Corporis Christi.

42 Quae verba sunt de essentia consercationis Calicis.

43 In praxi circa hoc quid observandum?

44 Verba essentia consercationis proferuntur tam recitative, quam significative.

45 Verba proferre recitative tantum.

46 Significativa tantum.

47 Et recitative ac significativa simul, quid?

48 Quomodo verba essentia consercationis proferuntur?

37. **A**dvertendum, quod certum sit, Formam consercationis, que potius in Canone Misericordie, est legitimam, insufficientem, atque in praxi semper a Sacerdotio latrone celebrante observandam, ne consecrandeo peccet. Num autem omnia verba dicta Forma sint necessariae necessitate Sacramenti, ita quod uno eorum omisso non conficiatur Sacramentum Eucharistie, Quodero remanet. Hinc fit.

38. CONCL. I. Forma in Canone Misericordie prescripta, atque in Ecclesia Latina tempore observanda, est haec, videlicet loquendo de consecratione Corporis Christi: *Hoc est enim Corpus meum*. Et loquendo de consecratione Calicis: *Hoc est enim Calix Sanguinis mei, novi & eterni Testamenti, mysterium fidet, qui pro nobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

39. CONCL. II. Si unum horum verborum Ministris celebrante ex contemptu, vel (excepta particula, *Enim*) ex prava negligencia omitatur, peccat mortaliter. Ita communis Doctorum: quia delinqunt in materia gravi, arque concernente principale Mysterium Fidei. Additur tamen, excepta particula

culs, enim. Siquidem non defunt Doctorum, qui volunt, veniale duntaxat esse peccatum, particulam enim ex prava negligencia, aut alia consumili de causa omittere, dummodo non omittatur ex contemptu: alioquin enim ratione contemptus, omisso ejus foret mortalis.

40. Circa hujus tamem Formam consercationis prolacionem, arque ad præcavendum pluribus scrupulis, & conscientiarum axientibus, Rubrica Misericordie tit. 5. De defensione formæ, provide ordinant in hunc modum. Si celebranti non recordetur, se dixisse ea, que in consercatione communiter dicuntur, non debet proprie turbari. Si tamen certe ei confiteretur, se omisso aliquid corrum, quia sunt necessariae Sacramenti, id est, Formam consercationis, seu partem, resumat ipsam formam, & casera prosequatur per ordinem: si vero valde probabiliter studiat, se aliquid essentiale omisso, iteret formam saltem sub recta conditione. Si autem non sunt de necessitate Sacramenti, non resumat, sed procedat alterius. Haec tamen Rubrica Misericordie. Ut autem intelligatur, quanam sint illa verba, quae sunt de necessitate Sacramenti, sit.

41. CONCL. III. Forma sufficiens, ac essentialiter requiriada consercationem Corporis Christi, est haec: *Hoc est Corpus meum*, aut quecumque alia equivalentia in sensu ly Enim non est necessarium necessitate Sacramenti. Ita certa, & communis omnium Theologorum.

42. CONCL. IV. Non omnia supradicta verba, que habentur in Canone Misericordie, sunt de substantia, seu essentia Formæ consercationis Calicis, sed haec consilientialiter in solis illis verbis: *Hoc est Calix Sanguinis mei*, vel in equivalentibus: quamvis cetera sint necessario addenda necessitate præcepti, adeo quod aliquin graviter quis peccaret. Ita D. Bonaventura, Scotus, Suarez, & communior Theologorum, quamvis non defint cum D. Thoma pars. 3. quæst. 78. art. 3. oppositum tenentes, afflendo, omnia verba in Canone Misericordie posita (tempore ly Enim) esse de substantia consercationis Calicis. Ratio Conclusions est: qui neque sancti Evangelistæ omnium illorum verborum meminerunt, sed singuli aliqui omittunt: atqui non est verisimile, ipsos in hoc principali Mysterio Fidei quidam essentialiter requiratum omisso, atque Formam consercationis mutillam & insufficientem tradidisse. Imo ex hoc funda-

mento communius sententia Theologi, haec sola verba, *Hoc est Sanguis meus*, sufficere pro consercatione Calicis: non minus, ac illa verba, *Hoc est Corpus meum*, sufficere pro consercatione Corporis Christi: quia Christus, ut habetur Luca 22, tam bene hic addidit ly *Quod pro vobis datur*, siccum subiunctum in altera consercatione: *Qui pro vobis fundatur*.

43. Notat tamen Doctor noster 4. d. 8. quæst. 2. s. De isto secundo Filio. tract. 4. de Eucharistia cap. 5. num. 115. & aliis, in praxi consercentrum non debere habere intentionem conficiendi cum solis primis verbis, qua diximus esse de essentia consercationis, vel cum omnibus: cum utrumque aliquiliter dubium sit, ac non omnino certum, ob varietatem sententiarum a Theologis in utramque partem defendarum. Unde oportebit intendere consercare cum verbis a Christo Domino institutis, & secundum ejusdem institutionem, five intentionem Ecclesie: sic enim evitabitur omne periculum errandi.

44. CONCL. V. Verba essentia consercationis juxta haec tamen Formam, dum in Misericordie proferuntur a Sacerdote celebrante, dicuntur tam recitative, quam significative simul. Recitative quidem, in quantum celebrans intendit referre, quid olim Christus dixerit, juxta illa verba præcedentia Canonis: *Qui pridie quam patuerunt, frigidi, & dixit. Insuper significative, in quantum Sacerdos celebrans in persona Christi loquitur, ac vere & significative dicit: *Hoc est Corpus meum: Hoc est Calix Sanguinis mei**. Alia autem verba immediate præcedentia, & subsequentia utramque Formam consercationis, ut prout accepit, & comedere sicut, ac ly *Hoc quiescensque feceris* sicut, nec non & illa verba consercationis Calicis. Qui pro vobis effundetur sicut, proferuntur a Sacerdote solum recitative, non autem significative. Ita Scotus 4. d. 8. quæst. 2. cum omnibus suis; & videtur in re esse communis Theologorum, atque parebit ex declaratione terminorum.

45. Adverendum proinde, quod illi dicuntur aliqua verba proferre *tantum recitative*, seu (ut alii loquuntur) *materialiter*, quia verba columnando refertur ab altero proposito, nihil tamen videtur affirmare, vel negare intendit. Ut si dico, *Ariboles dixit*, *Mundum Juive ab aeterno*: haec verba, Mundum Juive ab aeterno, ego profero duntaxat recitative; quia iildem non intendit affectare,

Mare, Mundus nū sūisse ab eterno (nam op̄sum de Fide tenet) sed solum illa verba proferat, seu recte, ut ab Aristotele dicta. Sic & in proposito, dum in Forma Consecrationis Calicis dicitur a Celebrante, Qui pro nobis effundet, verba hæc tantum recitative profertur, ut nempe quondam a Christo prolatæ, non autem significative: quia Christus non amplius pro nobis moritur, neque imposterior effundet Sanguinem suum.

46. Ille vero significative tantum profert aliquæ verba, qui solum intendit idem aliquid asserere, seu emunari: non autem profert ea, ut ab alio dicta. Sic fit, dum dico, Mundus est creatus in tempore, & hujusmodi.

47. Illi tandem profert aliquæ verba recitative & significative simul, qui refert verba illa ut ab altero prolatæ, & simul per ea vult aliiquid significare, seu affleverare: quo loquendi modo sapienter Concionatores ut solent, exclamando, v. g. Deus precipit, dicere, non furtum facies, intentione refrendi verba Dei, similique insinuandi, quod futurum non sit faciendum.

48. Et hoc ultimo modo verba essentialia utrinque Formæ Consecrationis profertur, videlicet recitative & significative simul: recitative quidem, quatenus præmissæ illæ verbis, Quid pridie quam parceremus &c. dixit; Hoc est Corpus meum, dicta verba Consecrationis profertur ut olim a Christo prolatæ: simul tamen etiam significative, eo quod Sacerdos in persona Christi loquens, vere & affective dicat, Hoc est Corpus meum: Hic est Sanguis meu. Porro catena verba folium profertur recitative, ut nempe quondam a Christo prolatæ.

QUESTIO VI.

De reali præsencia Christi in Eucharistia.

SUMMARIUM.

49. Christus vere ac realiter, & non tantum in figura, est præsens in Eucharistia.
50. Et quomodo?
51. Declaratio amplius per verba Concilii Tridentini.
52. In Consecratione sit transubstantiationis pars, & p̄ vini, in Corpus & Sanguinem Christi.
53. Nihilominus substantia panis & vini,

proprie non annihilatur:
54. Caetela pro modo lequeruntur.
55. Quamdiu Christus præsens sit sub speciebus confecratis?

49. CONCL. I. De Fide certum est, sub speciebus confecratis panis & vini contineri versi, atque realiter, & secundum propriam suam substantiam, Corpus, & Sanguinem Christi, non autem tantum in figura, signo, aut virtute. Ita perpetuo tenetur, & credidit Sancta Mater Ecclesia; estque contra Haereticos in pluribus Conciliis, ac novissime in Tridentino *diff. 13. c. 1. & can. 2. definitum.* Pater insuper haec Catholica Veritas ex verbis Christi, in ultima Cena prolatæ, nondum enim Apolos sicepserant Eucharistiam de manu Domini, cum ipse veraciter affirmaret, Corpus suum esse, quod prebeat, dicendo: Accipite, & comedite: Hoc est Corpus meum.

50. CONCL. II. Christus Dominus peracta Consecratione est totus tam quoad humilitatem, quam quoad Divinitatem, sub speciebus suis, ac vini: tamen ex vi verborum sub speciebus panis continetur Corpus eius, & sub speciebus vini Sanguis; catena vero concomitantem solum, seu vi naturalis illius connexionis, qua parte Christi inter se copulantur, & per quam Unionem Hypostaticam Divinitas suis humanitatem est unita. Ita omnes Catholicæ; atque, ut alii probationes omittantur, haec Catholica Veritas est novissima tradita in Concilio Tridentino, *diff. 13. cap. 3.* sequentibus verbis admodum dignis, ut huc adducantur, atque in modo loquendi de hoc Sanctorissimo Sacramento juviter observentur.

51. Semper haec fides in Ecclesiæ Dei fuit, scitum post Consecrationem verum Domini sub Corpus, verumque ejus Sanguinem sub panis & vini specie una cum ipsius anima & Divinitate exsile, sed Corpus quidem sub specie panis, & Sanguinem sub vini specie, ex vi verborum: ipsum autem Corpus sub specie vini, & Sanguinem sub specie panis, animantur sub utraque, vi naturali illius Connexionis, & Comunitatis, qua pars Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit, non amplius moritur, inter se copulatur: Divinitatem porro proper admirabiliter illam sicut cum Corpo, & anima Hypostaticam Unionem. Quapropter verisimiliter, et ratiocinante sub altera substantia, utique sub utraque contineri: totus enim, & integer Christus sub panis specie, & sub quavis ita suis speciei parte; totus item sub vini specie, &

Ex

QUESTIO VI. De reali præsencia Christi in Eucharistia.

561

& sub eius partibus existit. Hactenus Concilium Tridentinum.

52. CONCL. III. Prolata rite Formula Consecrationis, panis per veram transubstantiationem convertitur in Corpus Christi, & vinum in Sanguinem: atque illico definiens tota substantia panis & vini, sub istud speciebus incipit eis realiter præsens totus Christus. Hæc concilii similiter est omnium Catholicorum, ac novissime definita in Concilio Tridentino *diff. 13. can. 2. ibi: Si quis dixerit, in sacramento Eucharistia Sacramento remanere substantiam panis & vini, una cum corpore & Sanguine Domini nostri Jesu Christi, neque verius illam mirabilem, & singulariæ Conversionem totius substantiae panis in Corpus, & totius substantiae vini in Sanguinem, manentes distinctas species panis & vini: quam quidem consenserunt Catholicæ Ecclesiae apud transubstantiationem appellat: anathema sit.* Hactenus Concilium. Et definitor haec Catholicæ Veritas ex ipsius verbis Christi, de eo, quod sub specie panis porrigitur Apolos, veraciter dicuntur: Hoc est Corpus meum.

53. CONCL. IV. Nihilominus in dicta Conversione, seu transubstantiatione panis in Corpus Christi, & vini in Sanguinem eius, proprie substantia panis & vini non annihilatur. Ita Scotus *q. diff. 1. l. q. 1. q. 4.* D. Thomas *p. 3. q. 75. art. 3. D. Bonaventura. q. diff. 1. p. 1. art. 1. q. 3. & cal. Ratiocin. q. quia terminus ad quem annihilationis est purum nihil: atqui hon non fit in propofito: ergo. Minor probatur: Quia definitionis substantia panis & vini, vi praefatae conversionis, sed admirabilis transubstantiationis, succedit realis præfata Corpus & Sanguinem Christi; & consequenter proprie loquendo, substantia panis & vini non annihilatur, sed potius vere ac totaliter convertitur, & transubstantiatur in Corpus & Sanguinem Christi.*

54. Ceterum, quia quoad prælitem materialiter nonnulla latet lis de nomine, quidam videlicet intelliguntur per annihilationem; hinc abstrahendo a dicta difficultate, utpote minus utili pro præxi, optimum erit, in communibus dicitur, ac præfertur Conciliorum dicere, quod panis & vinum peracta consecratione vere transubstantiantur, sed quod totum suam substantiam convertatur in Corpus & Sanguinem Christi, remanentes solis speciebus, seu accidentibus suis.

55. CONCL. V. Christus tamdiu sub São Roffensest Theol. Moral.

N man-

QUESTIO VII.

De Necessitate sumendi Eucharistiam
sive alterutra Specie; ubi & de
eius Effectibus.

SUMMARIUM.

56. Non est preceptum Divinum, sumendi Eucharistiam sub utraque specie.

57. Solervoir impietas.

58. Ecclesia iuste decretus, ut Laici sub una tantum specie communicarentur.

59. Causa huius precepti Ecclesiastici.

60. Sumens Eucharistiam sub una specie, nullatenus fraudatur gratia ad salutem necessaria.

61. Eucharistia, quando producat effectum gratia sanctificans!

62. Præter hanc causam Eucharistia alias effellas: nam

63. Debet venialis;

64. Praeferat a mortalibus;

65. Conferti duodecim anima;

Dimittit somnium.

66. Alia remissive.

(b) Tr. 10. Dist. 3. Quest. 3. & seqq.

56. CONCL. I. Ex precepto Divino non est necessarium, ut omnes Christi Fideles sumant Eucharistiam sub utraque specie. Ita novissime definitum est in Concilio Tridentino *diff. 21. can. 1. & 2. & oppositum assertum anathematis condemnantur.* Ratio est: quia nullibi habetur tale preceptum. Nam, qui dixit *John. 7. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis:* dixit hoc pane, vivet in eternum. Item: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Item: Qui man-

manducat hunc panem, vivet in aeternum; prout recensime obseruat Concilium Trid. l. c. i. & sequuntur Theologi, & Controversisti unanimiter. Accedit, quod jam in primitia Ecclesia fuerit confusione communicandi quandoque sub una specie; prout amplius offendunt Controversisti contra Haereticos modernos.

57. Nec valit dicere Matth. 26. Christus Portigena Calicem, precepit dicens, Bibite ex hoc omnes; ergo natus Calicis omnibus sub praecipto Divino injunctus est. Reip. enim in primis, retorquenda argumentum, quia D. Marcus Evangelista c. 14. v. 23, expresse fatur, ac testatur: Et bibetur ex eis omnes; ergo illud Christi praecipuum jam in ultima Cena fuit adimplatum, & consequenter neutiquam respiciebat omnes Christi Fideles impotestos nautem. Reip. ulteriori, illud Christi praecipuum solos Apostolos, quibuscum Christus conavat, non autem omnes alios Fideles comprehendit; ut patet ex allata infinita.

58. CONCL. II. Sancta Ecclesia Catholica iustissimis de canis statuit, ut Laici, arque etiam Clerici non conscientes (id est, Missam actu non celebrantes) sub una tantum specie communicarent. Ita omnes Catholicos, effe novissimum definitum in Concil. Trid. dist. 21. can. 2. Porro rationes, quibus Ecclesia ad prohibendum Laicos, & Clericos non conscientibus, seu non celebrantibus, uim Calicis adducta est, praecepit sequentes, & revera gravissima.

59. Primo quidem dicta prohibito facta est ob gravem irreverentiam, qua sacrificatio Sanguinis Christi multoies infestatur per effusione ipsum in terram, aut barbas, five velles Communio. Deinde, quia sacrificium Sanguis consecratu, qui non semper juxta numerum atque exigentiam Communicantum ita consecrari potuit, ut sub actuali Communione totus fumeretur, & neque deficeret, neque superabundaret, non potuit, nec potest in Sacris debita cum reverentia affervari, quia a posteriori proper corruptionem specimen VIII, utpote faciliter in acetum degenerantis, tempore praeferim calidiori, gravem pateretur irreverentiam. Accedit, quod sanctissimum Sanguis consecratus ab aliis effusione periculo, aut aliis incommodis, difficultate potuerit ad infimos deferri, aut pro istem affervari. Hujusmodi igitur malis, & irreverentis, quotidie emergentibus in tanta populorum frequen-

tia, atque hominum magna ex parte ruidum multitudine, alter sancta Mater Ecclesia efficiat PROVIDERE non potuit, nisi per subractionem Calicis quadam Laicos, vel Clericos non celebrantes.

60. CONCL. III. Quamvis Christus Dominus in ultima Cena hoc Sacramentum sub duabus speciebus instituerit, atque Apostolus tradidit; tamen fatendum est, etiam sub altera specie totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sum: ac propterea, quod fructum attinet, nulla gratia ad salutem necessaria eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt. Ita Concilium Trid. dist. 21. c. 3. & omnes Catholici.

61. CONCL. IV. Eucharistia non statuit, ac in ore ponitur, ex opere operato conferat effectum gratiae lancifcentis; sed primum, quando species deglutiuntur, ac ex ore trahiuntur in stomachum. Ita communio. Ratio est: quia ad consequendum Eucharistie effectum ex opere operato requiritur, ut Corpus & Sanguis Christi, mediantibus speciebus Eucharistie, vere comedatur, & bibatur; iuxta illud Iohann. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam. Atque iuxtam communio loquendi modum, nemo certus quidquam comedere, vel bibisse, qui panem vel vinum in ore duxerat retinet, nihil autem ex eo deglutiit: ut patet in abundantibus suis, qui non consentierunt frigido ieiunium naturale, sed posse adhuc comunicare; ergo.

62. CONCL. V. Prater augmentum gratiae lancifcentis, quicquid primarius est principalis huius Sacramenti effectus, idem sanctissimum Sacramentum causat quidam alios effectus. Ita tenet omnes Theologi, & Libri Alceci, iufus de talibus effectibus diversis, quorum principaliore hic in compendio referuntur.

63. Et primo quidem hoc Auguiffissimum Sacramentum, dignum sufficiunt, dele peccata venialia: idque non tantum mediante ac indirekte, quatenus fervorem Charitatis excitat, & moverit actus virtutis, per quos venialium detinatio sequitur; sed etiam immediate ex opere operato, quatenus producit augmentum gratiae lancifcentis, virtute cuius delentur peccata venialia, praeferim ea, ad quae digna Sacramentum sufficiens non habet positivum effectum, & actualiem complacientiam, sed virtualem quandam detestationem.

Quast. I. De natura sacrificii in genere.

563

64. Secundo, praefervat a peccatis mortaliibus, quatenus vi illius Deus hominem exercitus specialiter protegit, atque interiori corroborat per singularia gratiae actualis auxilia: itemque vel repreffo demonie, vel amotis occasiobibus peccandi, hominem ab ingratis tentationibus liberat, nec non ad eas superandas specialia quadam auxilia gratias subministrat.

65. Tertio, confert dulcedinem spiritualem, & quandam devote fumentis suavitatem internam; ut proinde merito Ecclesia, in Officio de corpore Christi, preferrim Paschalis, jam superius (b) agendo De precipio Ecclesie, ex professo difficulta fuerunt.

DISTINCTIO V.

De Sacrificio Missæ.

QUASTIO I.

De natura Sacrificii in genere.

SUMMARIUM.

1. *Eucharistia ut Sacramentum, & ut sacrificium.*
2. *Sacrificium proprium, & improprium.*
3. *Sacrificium proprium, quid?*
  - (a) Tr. 5. Dist. 1. n. 15.
  - 4. *Ef rei permanentis.*
  - 5. *Ad id sufficit sola rei oblate immutatio moralis.*
  - 6. *Declarator aliis exemplis.*
  - (b) Tr. 5. Dist. 1. n. 15. & seqq.
  - 7. *Sacrificium est actus Latria.*
  - 8. *Sacrificium missa non efficitur Sancitio.*
  - 9. *Sacrificium Gentilium fuerunt vera; & cum illis?*
  - 10. *In Legi Moysica, & iam ante ipsam fuerunt aliqua sacrificia.*
  - 11. *Deo esse sacrificandum, est de Jure naturali.*
  - 12. *Sacrificia veteris Legis, varia: ut victimaria, Immolatio, Libamen.*
  - 13. *Holocaustum. Hostia pacificorum. Hostia pro pecato.*
  - 14. *Omnis sacrificia antiqua coadunantur in una missa sacrificia antiqua.*

1. A dvendunt, quod Eucharistia possit dupliciter considerari. Primo, ut est Sacramentum novae Legis, id est, signum fennibile Corporis & Sanguinis Christi, realiter contentum: sub speciebus consecratis panis & uini. Secundo, ut est sacrificium novæ Legis:

quomodo ipsa non solum ex opere operato confert gratiam digni fumentibus, sed etiam prodeftatis, pro quorum salute offertur. Vix proinde de Eucharistia, ut est Sacramentum, restat agere de ipsa, ut est sacrificium, prmissa tamen ad maiorem claritatem unicæ Quæfitione de natura sacrificii ut sic: unde

2. Advertendum ulterius, quod sacrificium in communi duplicitate fumatur, proprie scilicet, & improprie seu latissime. Hoc posteriori modo sacrificium etiam comprehendit sub re precessi, & orationes devotæ Fideiitum juxta illud P. 49. Immola Deo sacrificium laudis. Et ad Hebr. 13. Offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum laborum confitentium nomina eius, & alibi. Sacrificium proprie dictum est peculiaris actus virtutis Religionis, quo speciali quodam modo proteftamus fummam & abolitam excellentiam Dei, nostramque subjectionem ad ipsum, per oblationem & destructionem aliquis rei sensibilis. Et loco quandoque de hujusmodi sacrificio, fit

3. CONCL. I. Sacrificium proprium illud est oblatione externa rei permanentis Deo exhibita, qua significatur supremum dominium atque excellitatem Dei, & subiecto sacrificantiis ad ipsum, mediante aliqua ipsius rei oblatæ destrucciónem, seu immutationem. Ita in re communis, & concordantia dicta superius. (a)

4. Dicitur, oblatione externa rei permanentis, ut puta ovis, bovis, vituli, tritici &c, ad distinguendū sacrificium proprie dictum a Laude Dei, que sit Deo verbis transiuentibus; atque ab Adoratione eidem exhibita per genuflexionem, & hujusmodi; nec

non ab omni Oblatione interna, qua quis per piam volumetrem se, suaque omnia Di-
vine Majestati offerat, atque regnaret.

5. Dicitur ulterius, mediante aliquo
illis resoluta destrutio, sive immunitas.
Hæc siquidem ad rationem sacrificii propri-
æ dicit omnino requiritur, quanvis non semper fit necesse, rem oblatam physice destrui;
cum quandoque sufficiat sola illius immunitas
moralis, sive humano modo facta, in
quantum res oblata acceptipalatum statum, &
ad priores operationes redditum mutatis.
Sic quippe olim Hebrei sacrificare DEO
centabant, dum vimum, oleum, aut alios
hujusmodi liquores effundebant in terram
circa Altare Domini: nam tunc vimum illud,
aut oleum, non statim substantia liter
corrumperetur, donec sicceraret, sed solu-
rum acquirebat stacum inutiliter ad usus
humanos.

6. Quo etiam modo Veteres, quibus sicut
erat magis frequens, ita & magis nota
ratio sacrifici, quandoque sacrificabatur pro-
iecendo aliquod in mare, vel etiam coquen-
do pane in elibano, sive farinam immu-
tando: prout de quibusdam malis Iudeis,
coquendibus placenter Reginae cœli, legi-
tur *Jeremie cap. 7.* Nam tunc farina substan-
tialiter non corrumperatur, sed solum muta-
tabatur in aliud statum, a quo pristino di-
versum: res vero in mare projecta, utrupsa
annulus, plerunque in sua substantia perfec-
ta, immutabatur tamen, quatenus ad
utrius humanis usus fibat. Cetera par-
ticulari definitionis sacrificii tum ex alibi
dictis (b) tum magis ex dictis patet.

7. CONCL. II. Sacrificium est aliud vir-
tutis Religionis, & quidem supremæ eius
speciei, que dicitur *Itria*; unde non nisi lo-
ci Deo offerri potest. Ita communis omnium
Theologorum: & patet ex ipsa sacrifici-
æ definitione, qua dicitur, sacrificium
exhibet in protestationem supremæ domi-
nit, atque excellentie: nam hæc non nisi
loci Deo competit.

8. Ex dictis proinde sequitur primo, quod,
quanvis in honorem Sanctorum optime ce-
lebrentur Missæ, nihilominus nec Beatissi-
mae Mariae Virginis, nec ulli Sancto revera
offeratur Missa. Siquidem hæc est faci-
tum novæ Legis propriæ dictum, quale
non nisi loci Deo offerri potest, eo quod in
ipso solo reperatur supremum in onnes
creatures dominum, summam excellen-
tiam. Hinc Concil. Trid. *22. cap. 3.*, sancti-
fime monit: *Quanvis in honorum Dei: urpata*
quamvis in honore Sanctorum, & memo-

riam Sanctorum nonnullas interdum missas
Ecclesia celebrare convejeret; non tamen illis
sacrificium offerri docet, sed Deo fili, qui illos
coronavit. Unde nec Sacerdos dicere sollet;
offerre tibi sacrificium Petri, vel Pauli; sed Deo
de illorum virtutis gratia agere, eorum pa-
tronacia implorare; ut ipsi pronobis intercedere
dignentur in celis, quarum membra facimus
in terra. Hæc Trident. quod ipsum dudum
*jam docuit S. Augustinus. *1. 8. de Civ. Dei. 27.**
& communis fons Ecclesie.

9. Sequitur ulterius, quod sacrificium Genitalium, etiæ cateroqui propriæ dictæ, ex capite fuerit illicita, ipso & excranda, quia non fuerint exhibita vero Deo. Fiebat enim tum hominibus, & quidem peccatis; ut Beil, seu Baalim (qui fuit Nemrod, robuster vanator eorum Domini, *Gen. 10.*) & aliis hujusmodi, quos casa, aut verius pro-
pria malitia excrata Gentilites pro Diis
habebat: tum dæmonis per simulacra Idolorum nonnunquam responia dantibus; iuxta
illud etiam ingratis Israelites quodam objec-
tum *Deut. c. 32. Immolaverunt demonis, &*
*non Deo, *Dñi qui ignoravimus*, & alibi.*

10. CONCL. III. Non solum in Lege
Mosaicæ, sed etiam ante ipsam, aliquis exti-
rpetur sacrifici. Pater hoc clare ex Sacra
Scriptura: ut ex primis septem Capitulis
Libri Levitici, ubi de sacrificiis legis Mo-
saica agitur: item ex cap. 4. *Gloss.* ubi longe
ante Iustus Abel Deo oblatus de primoge-
nitis gregis suis, & de adipiscis sororu. Et Ge-
nes. 8. ubi Non post Diluvium, tollens de
cunctis pecoribus, & volubilibus mundi, oblati
holocæstus super Altare. Item Melchisedech
obulit panem & vimum (vera enim Sacra
Dei Altissimi) *Gen. 14.*, & alibi saepe.

11. Quinno notant Doctores cum D.
Thoma *2. q. 99. art. 1.* quod naturali Jure
præsribatur, Deo esse sacrificandum,
quanvis an hæc, vel illa sint sacrificanda.
Lex humana vel Divina postmodum confituerit.
Sicut a pari Jusnaturali præcepit,
Deum esse orandum, atque invocandum,
ut pote sumnum rerum omnium Dominum,
& Lægitatem honorum omnium, eique pro-
ceptus beneficis gratus debitas referendas
etc, quanvis certe & determinatae preces,
& formulae preceandi, sunt Juris positivi,
Divini vel humani.

12. Porro sacrificia veteris Legis variæ
dividebantur: & in primis ratione matri-
cia, & Victimam, Immolationem, & Li-
bamen, Victimam, comprehendebat animalia
oblata, & mactata in honorem Dei: urpata
quan-

Quæst. I. De natura Sacrificii in genere.

565

quando bobus, ovibus, agnis, vel capris
iebat Sacrificium. Per Immolationem offre-
bantur res inanimate, & solidæ: ut pa-
nis, simila, thus, triticum, & hujusmodi.
Libamen dicebatur, quando fiebat oblatio
de rebus inanimatis, sed fluidis, quæ ef-
fundebantur: ut vimum, oleum, & aliisque
liquores.

13. Alia divisio Sacrificiorum Legis Mo-
saicæ ratione finis, & forma, fuit in Ho-
locaustum, Hostiam pacificam, & Hostiam
pro peccato. Holocaustum, & Holocaustum,
era Sacrificium Deo oblatum pure ad lau-
dem, & cultum ipsius, atque in protesta-
tionem supremæ sue excellentie: & in hoc
tota res oblata defructabatur, sive combu-
rebat, ut nihil cederet in usus humanos.
Hostia pacifica, seu hostia pacificorum, erat
Sacrificium, quod offerebatur Deo vel in
gratias actionem pro accepto beneficio,
& alio nomine dicebatur. Sacrificium lau-
dis: vel pro impetracione aliquis beneficii
novi, & erat Sacrificium imperatorium: &
in eo una pars comburebatur ad honorem
Dei, altera celebrat in aliud Sacerdotum,
tertia in aliud ipsorum offertur. Tam-
dem hostia pro peccato, erat Sacrificium,
quod offerebatur ad obtinendum peccato-
rum remissionem. Unde & vocabulum
Sacrificium propitiorum, in quo una pars
comburatur, altera cedebat in aliud Sa-
cerdotum.

14. CONCL. IV. Omnia Sacrificia tum
Legis Nature, tum Mosaicæ, de facto co-
adunata sunt in uno Tremendo & Incur-
to Missæ Sacrificio. Ita omnes Catholicæ:
atque profetarum Ecclesia in Secreta Missæ
post Dominicam VII. Pentecostes, sic
orans: *Deus, qui Legatum differentiarum hu-*
*manarum unitas Sacrifici perfessione sanxi-
tus. Ubi id ipsum docet Concilium Trid.*
Sess. 22. cap. 1. sic loquens. Hæc denique illa
*munda oblatio est, que per varias Sacrifici-
um nature, & Legis tempore, similitudines*
figurabatur: utpote quo bona omnia, per illa
*significata, velut illorum omnium Confirma-
tio, & perficio complebitur. Et de hoc Tre-
mendo Missæ Sacrificio ex professio nunc*
agendum.

15. A Diverendum I. quod hæc vox Mis-
sa, ejusque usus sit antiquissimum
in Ecclesia: legitur eam tum apud S. Au-
gustinum, S. Ambrosum, aliquoq[ue] SS. Pa-
tres, tum in Concilio Romano sub S. Sylvester
Papa I. celebrato. Imo S. Ignatius, Anti-
ochensis Ecclesiæ tertius post S. Petrum
Episcopum, & Martyr, in Epist. 6. ad Smy-
nenenses, jam hujus dictio resumit. Por-
ro quod Patres Latini Missam appellant,
Greci vocant *Liturgiam*, hoc est, Ministrum
sacrificiæ omniæ Altariæ: uti notat Cov.
1. 4. var. refol. c. 22.

16. Advertendum II. quod juxta usum Ec-
clesie, communemque sensum Fidelium,

Missæ accepitur pro collectione omnium

actionum, quæ sunt a principio Sacro-
sancti Eucharistia Sacrifici usque ad finem

QUESTIO II.

De Missâ, & qua ratione in ea offeratur
verum Sacrificium?

SUMMARIUM.

15. Missa est vox antiquissima.

Liturgia, quid?

16. In Missâ distinguuntur ratio Sacramenti,
Sacrificii, & Missæ.

17. Missa Cataphrasmenorum, & Missa Fide-
lium.

18. In Missâ offertur Deus verum Sacrifi-
cium.

19. Probatur Catholica Veritas.

20. Missa Sacrificium est invenitum, cuius
principialis Hostia Christus.

21. Panis, & vimum, hostiam minus principia-
lius & quomodo?

22. Christus, quomodo in hoc Sacrificio offe-
rat?

23. Obiectio notabilis, quomodo Hostia in Missa
Sacrificio immoleatur &c.

24. I. Responso, de mystica, Sacramen-
tali, & invenientia immolationis Chri-
st.

25. Solvitur infinita, & declaratur magis
hoc responsio.

26. II. Responso, de morali Christi immu-
tatione.

27. III. Responso de physica Converione pa-
nis, & vimum Corpus & Sanguinem
Christi.

28. Obiectio contra hanc sententiam, ejusque
notabilis solutio.

29. A

Diverendum I. quod hæc vox Mis-
sa, ejusque usus sit antiquissimum
in Ecclesia: legitur eam tum apud S. Au-
gustinum, S. Ambrosum, aliquoq[ue] SS. Pa-
tres, tum in Concilio Romano sub S. Sylvester
Papa I. celebrato. Imo S. Ignatius, Anti-
ochensis Ecclesiæ tertius post S. Petrum
Episcopum, & Martyr, in Epist. 6. ad Smy-
nenenses, jam hujus dictio resumit. Por-
ro quod Patres Latini Missam appellant,
Greci vocant *Liturgiam*, hoc est, Ministrum
sacrificiæ omniæ Altariæ: uti notat Cov.
1. 4. var. refol. c. 22.

30. Advertendum II. quod juxta usum Ec-
clesie, communemque sensum Fidelium,

Missæ accepitur pro collectione omnium

actionum, quæ sunt a principio Sacro-
sancti Eucharistia Sacrifici usque ad finem

N. 3 ipsius,